

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886. Första Kammaren. N:o 30.

Lördagen den 17 April, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Föredrogs å nyo Lag-Utskottets den 6 och 7 i denna månad bordlagda Utlåtande N:o 53, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående vissa delar af rättegången i brottmål.

På framställning af Herr Grefven och Talmannen beslöts, att utlåtandet skulle punktvis företagas till afgörande, samt att beträffande 1 punkten Utskottets hemställan skulle förekomma efter det den föreslagna lagen blifvit paragrafvis genomgången med ingress och rubrik sist.

1 punkten.

Herr vice Talmannen: Likasom vid föredragningen af lagen angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige hemställer jag, att Utskottet, för den händelse föreliggande lagförslag skulle i vissa delar komma att af den ena eller andra Kammaren återförvisas, må lemnas öppen rätt att, vid ärendets förnyade behandling, i afseende å de paragrafer, hvilka må hafva blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jemknin- gar, som af ifrågasatta förändringar i återförvisade delar kunna föranledas.

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.*

Denna hemställan bifölls.

Utskottets förslag till lag angående vissa delar af rättegången i brottmål.

1 kapitlets öfverskrift och 1 §.

Herr Lindahl: Det synes mig, som om vid behandlingen af detta lagförslag hvarken Lagberedningen, eller Justitiedepartementet, eller Högsta Domstolen tagit hänsyn till, i hvad mån det- sammans antagande kan komma att inverka på den särskilda form för rättegången i brottmål, som gäller vid krigsdomstolarna. För dessa domstolar äro ju alldeles särskilda lagar och författningar gällande. Men då denna lag i sin ingress förklarar, att »med än-

Lagförslag
angående
rissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

dring af hvad lag och författningar i öfrigt innehålla deremot stridande, stadgas som följer», synes dermed vara sagdt, att hvad krigslagarne innehålla mot denna lag stridande skall varda upphäfdt.

Jag ber att få fästa uppmärksamheten vid några punkter, i hvilka strafflagen för krigsmakten skiljer sig från allmänna lagen.

Först i afseende på denna nu föreliggande §, så är genom krigslagen stadgad, att åtal för brott emot krigslagen skall anmälas hos befälhafvaren. Allmänna åklagaren har alltså ingen ovilkorlig rätt att dervid föra talan, utan när sådant åtal blifver hos befälhafvaren anmaldt, så beror det på honom huruvida det skall hänvisas till krigsdomstol eller afgöras extra-judicielt.

Nu kan, i händelse lagens ingress blifver godkänd, framställas den frågan: är detta speciella förfarande vid krigsdomstolarne upphäfdt eller icke?

Meningen är väl att det icke skall vara upphäfdt. Ty eljest skulle inträffa, att allmänna åklagaren finge ett helt annat inflytande på disciplinen och ordningen, än hvad honom nu tillkommer.

Som Herrarne veta, är i krigslagen icke någon skilnad emellan mål, som få åtalas af målsegare och sådana, som äro föremål för åtal af allmän åklagare. Alla brott emot krigslagen skulle, om detta förslag blefve lag, anses lyda under allmänt åtal, och således allmänna åklagaren vara pliktig att i dem föra talan.

Krigsdomstolar äro af flerfaldig beskaffenhet.

Vi hafva garnisonskrigsrätt, fältkrigsrätt, stationskrigsrätt, regementskrigsrätt, öfverkrigsrätt, krigshofrätt och ståndrätt. Vid ingen af dessa krigsrätter finnes någon åklagare anstald, utom vid stationskrigsrätten. Vid alla de öfriga förordnas åklagare af befälhafvaren, då ett mål handlägges vid underrätt. Vid krigshofrätten är krigsfiskalen allmän åklagare, och vid krigsofverrätten förordnas särskild åklagare för än domstolen sätter sig.

Mig synes därför, att det kan blifva föremål för dubier huru denna § skall tydas. Promulgationslagen om allmänna strafflagen innehåller alldeles enahanda bestämmelser, som här föreslås, med den skilnad likvisst, att ingressen dertill ej innehåller, att dermed upphäfves hvad i andra lagar och författningar är stadgad.

Dessutom är krigslagen af yngre datum, än promulgationslagen. I följd deraf har nämnde promulgationslags bestämmelser om allmän åklagares rätt och pligt i afseende å åtals anställande icke berört krigslagarne.

Visserligen har Utskottet i sitt betänkande fäst uppmärksamheten på dessa förhållanden och äfven vidrört en del frågor, som kunna vara af vigt att beakta. Men det är helt naturligt, att denna Utskottets granskning af krigslagen icke på långt när kan vara uttömmande. Och äfven om den granskning, som Utskottet gjort, kan man säga, att hvad Utskottet i sin motivering anför är icke lag, utan hvad Konungen och Riksdagen stadga, det blifver lag, och sedermera får domaren i hvarje fall pröfva hvad som kan vara lagenligt eller icke.

Då det funnits vara nödigt i detta lagförslag att i 2:dra § rörande åtal i mindre viktiga frågor, såsom öfverträdelser af före-

skrifter angående allmänna hushållningen i riket, erinra, att der-vid skall gälla hvad i särskilda fall derom sägs, så torde det få anses hafva varit ännu nödvändigare att med hänsyn till krigslagen nämna något derom, att hvad i den lagen särskildt stadgas skall vara gällande.

En bland de bestämmelser, som vidare kan föranleda till tvekan, är frågan rörande häktning. Hvad krigslagen härom stadgar har Utskottet ansett böra bibehålla gällande kraft.

Lagförslaget innehåller härom, att endast den som är misstänkt för så svår förbrytelse, att straffarbete i minst två år derå kan följa, skall ovilkorligen häktas, och är någon misstänkt för brott, som är ringare än detta, skall kan under vissa förutsättningar häktas.

Men ett af de brott, för hvilka krigslagen föreskrifver ovilkorlig häktning, är rymningsbrott, som första gången straffas med blott disciplinstraff, således med mycket mindre straffpåföljd, än hvad här sägs.

Nu kan det väl icke vara meningen att denna krigslagens föreskrift om häktning för rymning skall varda upphäfd. Ty i så fall kunde lätt hända, att t. ex. vid en sjöexpedition hela besättningen går i land och säger: »Farväl, herr kapten! Nu gå vi vår väg, stäm oss till krigsrätt i Sverige»; och man skulle icke kunna taga dem. Detta vore väl dock i hög grad olämpligt.

Sedan förekomma några fall, då Utskottet antydt, att krigslagarne skulle vara ändrade.

Det är först i fråga om tiden, inom hvilken krigsdomstolen skall sammanträda. Lag-Utskottet säger, att en sådan anmälan, som i 18 § af 3:e kap. anses, icke kan ske annorlunda, än hos den samlade krigsrätten. Ja, det är ett sätt att förlika dessa stadganden med krigslagens. Men mig synes att det icke kan gå till på det viset. Ty krigslagen innehåller, att den befälhafvare, som förordnat krigsrätt, skall bestämma dag och tid för dess sammanträde. Således är det befälhafvaren, som skall tillse att krigsrätten inom den tid som denna lag föreskrifver kan sammanträda för ransakning angående häktade. I sjelfva verket förekomma dock stundom ganska stora svårigheter för en krigsdomstol att kunna inom tre dagar sammanträda. Vid stationskrigsrätterna, der ledamöterna finnas på platsen, kan det gå för sig, men vid regementskrigsrätt, då officerarne äro boende på landet, blir det ofta ganska svårt, att icke säga omöjligt, att få dem samlade inom så kort tid.

Vidare säger krigslagen, att kallelse å parter och vittnen till krigsrätten skall utfärdas icke af ordföranden, utan af auditören.

Deruti är naturligtvis icke meningen att göra någon förändring, men berörda kallelser kunna icke utfärdas, innan handlingarne i målet kommit auditören till handa.

En annan svårighet är den att enligt 18 § i förordningen om krigsdomstolar kunna icke våra krigsrätter handlägga andra än åtal och vissa andra mål, som i särskilda författningar äro omnämnda. Alltså, om frågan angående skadestånd är skild från åtalet, kan icke den frågan enligt nu gällande lag omedelbarligen vid krigsdomstol handläggas. Enligt det stadgande, som förekommer i 1:a

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

kap. 12 § af denna lag, skall deremot talan om skadestånd på grund af gerning, som i lagen är belagd med straff, handläggas i den för brottmål stadgade ordning, äfven då sådan talan särskildt föres utan åtal å brottet.

Således synes mig att en krigsdomstol, om detta förslag blefve lag, skulle handlägga en sådan skadeståndstalan, äfven om någon talan för sjelfva felet icke varit föremål för krigsdomstols behandling. Jag vill, för att visa att detta har någon praktisk betydelse, omnämna det icke ovanliga fallet, att någon blir skadad vid tjänstgöring genom en annans uppsåtliga vållande. Detta behandlas blott som en disciplinär förseelse, och dermed är den saken slut, då skadan vid tillfället befinner ej vara af någon särdeles betydelse. Men tiden går, och derunder utvecklar sig det onda till ett ganska svårt fall; då blir fråga om ersättning och enligt nu gällande ordning har den skadade derom stämt till civil domstol.

Vidare förekommer ett annat nytt stadgande i denna lag, i det 35 § af 3 kap. innehåller: »Är embets- eller tjänsteman tilltalad för brott, som kan medföra afsättning från embete eller tjänst, och förekomma sannolika skäl att han begått brottet, ege rätten besluta, att han skall afhålla sig från utöfning af embetet eller tjänsten, till dess annorlunda varder förordnad». Detta synes mig vara ett stadgande, som äfven skulle komma att tillämpas vid krigsdomstol. Nu eger krigsdomstol icke denna rätt.»

Men då ställer sig den frågan: i händelse det är en krigsdomstol, som ransakar, och en annan som dömer, hvilken af dessa båda domstolar skall då ega rätt att suspendera?

Jemväl förekomma vid krigsdomstolarne mål, då ransakningen hålles vid rådstufvurätt och krigsrätt dömer, nemligen mål, som angå förseelser af lotsar, fyrbetjening och dylika. Hvilken domstol skall väl då ega rätt att suspendera? Det är visserligen ostridigt, att den ransakande domstolen eger förordna om häktning, ifall sådan ifrågakommer. Då häktning i och för sig medför suspension, så borde väl den ransakande domstolen äfven ega makt att suspendera. Men Lag-Utskottet har yttrat en annan åsigt i denna fråga och det må väl därför få anses vara behöfvt, att sådant klargöres, innan man antager en ny lag, som skall tillämpas äfven på dessa förhållanden.

Vidare förekommer i krigslagen ett slags förhör, som äro af helt annan beskaffenhet, än de, som här omnämnas att hållas af polismyndighet och kronobetjening.

Är det nu meningen, att alla dessa föreskrifter om förhör äfven skola tillämpas vid förhör enligt krigslagen? Ja, det kan ju hända att så är meningen. Men äfven detta borde då varit angifvet.

Detta är de hufvudsakliga skäl, på hvilka jag såsom krigsdomare anser att denna lag i sitt nuvarande skick ej borde antagas. För öfrigt förekomma från flera skilda synpunkter äfven åtskilliga andra skäl, på grund hvaraf man kan hysa betänkligheter emot dess godkännande.

Uti 1 kap. 5 § förekommer: »Målsägande ege tala å brott, utan

att anlita allmän åklagare. Hör brottet under allmänt åtal, skall dock åklagaren om sådan talans anställande underrättas så tidigt, att han kan i målet föra talan.

Vid behandlingen af denna § har det varit mycket tal inom Utskottet, huru detta stadgande skulle tolkas i händelse målsegaren försummade sådan underrättelse, men instämde sina vittnen till domstolen och derstädes infann sig med dem? Om domstolen då skulle vara förhindrad att handlägga målet, eller icke?

Då praxis hittills varit att domstolen ansett sig oförhindrad att handlägga målet, så synes mig det nya stadgandet innebära en inskränkning derutinnan. Ty troligen blir det då praxis vid domstolarna, att icke målet får handläggas, ifall målsegaren underlåtit göra anmälan. Så finnes det vidare ett stadgande med afseende på förhör, som synes mig innebära en fara med hänsyn till den medborgerliga friheten. Det är nemligen stadgandet i 2 kap. 11 § att om någon kallats till förhör inför länsmanen och har blifvit delgifven kallelsen, men uteblifver på grund af för honom ganska viktiga skäl, som dock af åklagaren icke anses vara laga förfall, så kan han genast till förhöret hemtas. Medgifvandet af en sådan rättighet synes mig ganska vågad.

Det borde vara föreskrifvet, att den stränga hemtningspåföljden skulle tillämpas endast då det visat sig, att den kallade ej kommit till det utsatta förhöret, ehuru han underrättats om att hans personliga närvaro dervid vore af synnerlig vikt.

Sedermera förekomma äfven i detta lagförslag nya stadganden rörande bref- och telegramhemligheten, som äfven kunna vara ganska vådliga att godkänna.

På grund af hvad jag nu anført hemställer jag, att Kamraren måtte besluta, att detta lagförslag för det närvarande ej kan antagas. Det är icke så behöfligt eller nödvändigt att någonting kan förloras dermed, att saken uppskjutes, till dess denna lag fått undergå en närmare granskning och behandling.

Herr Unger. Visserligen finner jag, lika med Lagberedningen, att ett så stort och omfattande verk, som en fullständig omarbetning af vårt rättegångsväsende, icke kan på en gång komma till afgörande, utan för att bringa ett sådant verk, som i sig innefattar spörsmålen om domstolsförfattningen, rättegångsförfarandet i tvistemål och rättegångsförfarandet i brottmål, till ett slut, måste man beträda de partiella förändringarnas väg. Men jag förstår ej annat, än att det dervid, i följd af dessa spörsmåls inbördes sammanhang, vore mest praktiskt att börja med domstolsförfattningen. Ty uppenbart är väl, att om man lagstiftar om rättegångsförfarandet först och domstolsförfattningen sedan, alla lagar, som förut skrifvits om rättegångsförfarandet, måste stöpas i de nya former, för hvilka man sedan beslutar sig.

Vid sådant förhållande, och då Utskottet sjelft finner detta lagförslag icke vara af behöfvat synnerligen påkalladt, utan säger:

»Vid en jemförelse mellan det nu föreliggande lagförslaget, å ena sidan, och de för närvarande gällande lagbestämmelserna i

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

förevarande ämnen, med den utveckling, de i tillämpningen erhållit, å andra sidan, finner man, att förslaget icke innehåller några väsentliga nyheter. De ämnen, hvilka i förslaget behandlas, stå också i ett så nära sammanhang med så väl domstolsorganisationen som ock hela rättegångsförfarandet i brottmål, att det icke lärer varit möjligt att vid deras utbrytande ur Nya Lagberedningens förslag till rättegångsväsendets ombildning komma till ett annat resultat i afseende å omfattningen af de nu föreslagna förändringarna. Vid sådant förhållande och då praxis på ett sätt, hvaröfver klagomål sällan försports, utfylt de luckor, som onekligen förefinnas i nu gällande lagstiftning, synes det kunna ifrågasättas, huruvida icke med framläggandet af förevarande förslag kunnat anstå till dess det visat sig, i hvilken rigtning det vidare arbetet på förbättringar i vår processlagstiftning kommer att gå; samt vidare yttrar det: »Man kan förutsätta att dess innehåll i en icke allt för aflägsen framtid måste underkastas förändringar i sammanhang med rättegångsväsendets fullständiga ordnande».

Alltså och då åtskilliga ganska berättigade anmärkningar skulle kunna framställas emot detta lagförslag, hemställer äfven jag, om icke detsamma borde afslås. Ty om det nu skulle antagas, blir det, af skäl, som jag nyss nämnt, ett tvearbete. Man bör alltså, efter min åsigt, först fatta beslut om domstolsförfattningen, dock utan att lagen derom må träda i kraft, förr än frågan om rättegångsförfarandet blifvit slutligen afgjord, hvarefter hela den nya rättegångsordningen kunde på en gång vinna tillämpning. Mig synes alltså lämpligast vara att detta förslag nu icke antages.

Herr Stjernspetz: De skäl, som af den senaste ärade talaran anförts emot nu föreliggande lagförslag, synas mig fullständigt giltiga. Det är verkligen orimligt att nu bestämma om tillvägagångssättet i brottmål innan man fått afgjord organisationen af de domstolar och myndigheter, af hvilka de skola handläggas, så mycket mera, som det knappast finnes en enda paragraf i hela lagen, der icke de personer, som skola verkställa lagen, på ett eller annat sätt omnämnas eller beröras. Och när vi sedan erhålla en ny domstolsorganisation och ny lag om rättegångsordningen, så måste ju hela förslaget göras om.

Dessutom har man synbarligen alldeles glömt bort att vi hafva krigsartiklar och krigslagar. Detta framhölls äfven af Herr Lindahl, och jag vill ej närmare inlåta mig derpå. Men det är ju gifvet att vid sådant förhållande dessa lagar måste råka i kollision med hvarandra, så mycket mera som det på många ställen i krigslagen hänvisas till allmänna lagen i brottmål. För öfrigt är det några punkter i detta lagförslag, som jag för min del finner mycket beaktliga. Så t. ex. har, så väl teori som praxis, hittills fordrat *offentlighet* vid domstols förhandlingar och undersökningar, och allmänheten sålunda haft tillträde till dessa. Men här bestämmes som lag, att alla de förberedande undersökningarne *skola* verkställas af underordnade polismän i närvaro endast af två vittnen. Dessa båda komma säkerligen icke att blifva annat än *två hand-*

fasta karlar såsom biträden åt länsmanen, och deri ligger det betänkliga. Man har föga efterföljansvärda exempel derpå från andra land, såsom Ryssland och Österrike, der samma lag råder. Så hafva vi åtskilliga nyheter i afseende på husransakning, hvilken skulle kunna verkställas till och med utan länsman af endast polisbetjenter och fjerdingsmän jemte två vittnen. Jag finner det högst betänkligt att låta så underordnade personer, som knappast kunna kallas tjänstemän och utan känsla af dessas ansvar intränga i ett hus. Aktningen för hemfriden borde väl förbjuda att en så grannlaga sak upplåtes åt polisbetjenter och fjerdingsmän. Jag finner detta stridande icke blott mot det starka hägn, hvarmed andra länder t. ex. England omgärdar hemfriden, utan äfven mot hvad vi sjelfva tänka och känna för densamma. Att behof af husransakning kan förefinnas, derpå tviplar jag ej. Men jag tror icke att, såsom denna paragraf, den 19:de, är affattad, den kan vara lugnande för allmänheten. Tvärt om är det påtagligt, att de egentliga statstjenarne härigenom skaffat sig ett utmärkt medel att kunna djupt kränka fullkomligt, oskyldiga, men misshagliga personer, utan att sjelfva utsätta sig för den ringaste risk. Polisbetjenter och fjerdingsmän kunna de i sitt ställe framskjuta, och desse göras till »syndabocker» ifall olagligheterna beifrades, och med denna lag skulle statens tjenare, för resten, kunna lätt bevisa, att snart sagdt hvilka olagligheter af dem som helst likväl vore lagliga. På samma sätt med kroppsransakning. Den kan verkställas af samma underordnade personer. Lyckligtvis har Utskottet förändrat Kongl. Maj:ts förslag derutinnan, att kroppsransakan å qvinna ej får utan hennes medgifvande i något fall verkställas eller bevittnas af annan än qvinna. Derfor kan man ock vara Utskottet tacksam.

Men sedan kommer 30 § 2 kap., som angår brefhemligheten. Här är ett alldeles nytt tillägg i lagen. Förut har brefhemligheten obrottsligt hållits, d. v. s. med undantag att häktade eller fängslade personers bref fått läsas. Men här, vid minsta skynt af misstanke om brott, kan Konungens Befallningshafvande eller polismästare å postanstalt förordna att bref skola i polisens händer öfverlemnas.

I andra länder förekomma härvid vissa inskränkningar, och det skulle äfven här kunnat gå mycket lätt för sig.

Så äfven i 3 § 3 kap., ja, i hela 3:dje kap. är rättigheten till häktning icke så obetydligt utsträckt mot hvad nu eger rum. I synnerhet 3 § 2 mom. finner jag vara väl drakoniskt: »Misstänkes någon, som icke har stadigt hemvist inom riket, för brott, som är ringare än förut är sagdt, men hvarå dock fängelse enligt lag kan följa, och förekommer mot honom särskild anledning att han afviker, må han ock tagas i häkte».

Här talas i vårt land så mycket om likhet inför lagen, men denna paragraf visar tydligen att någon sådan likhet ej förefinnes, utan är i väsentlig mån beroende af personers olika samhällsställning och förmögenhetsvilkor. Jag tror nog att det här gäller blott de så kallade lösdrifvarne. Men jag vill veta att man redan

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmät.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
rissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

enligt lösdrivarestadgan har rätt att föra bettlare i polisens händer, hvarföre jag finner ringa skäl till andra eller ändrade bestämmelser för dessa personer. Utskottet säger slutligen i sin motivering följande: »Den erinran mot förslaget, som sålunda gjorts, afser den vidsträckta befogenhet, som förslaget i åtskilliga afseenden tillägger polismyndigheterna, särskildt med afseende å den i andra kapitlet behandlade förundersökningen».

Till gendrifvande af denna grundade anmärkning, anför Utskottet följande egendomliga och man kan säga naiva skäl: »Den ytterligare utvidgning af deras befogenhet, som nu föreslås, bör för öfrigt vara egnad att ytterligare stärka deras känsla af ansvar och dermed följande förpligtelser, på samma gång som deras bildningsgrad under den fortgående samhällsutvecklingen torde komma att allt jemt höjas».

Detta skäl för utvidgning af deras befogenhet finner jag märkvärdigt, ty man bör väl icke utsträcka makten hos underordnade tjänstemän, om de tyckas för närvarande icke hafva tillräcklig känsla af ansvar och dermed följande förpligtelser, blott under förhoppning på att *framdeles* hos desse tjänstemän denna känsla af ansvar möjligen kan ökas. Detta Utskottets skäl finner jag för den skull högst märkvärdigt. Jag tror, att man i allmänhet icke bör utvidga någon samhällsmedlems makt, förr än man kan vara viss på, att denna samhällsmedlem väl förstår att begagna icke blott den makt han redan har, utan äfven den nya, man förlänar honom.

Lagen i dess helhet har gjort det intryck på mig, att orsaken till dess framläggande måste vara, att det svenska folket skulle hafva kommit på något moraliskt förfall, eller som om brotternas och oordningarnes antal skulle hafva betänkligt ökats, så att polismyndigheterna måste förses med större maktfullkomlighet. Det vore sorgligt, om så vore förhållandet, och så är det lyckligtvis ej heller, ty statistikens uppgifter visa tvärt om, med ojäfviga siffror, att brotternas antal lyckligtvis förminskats. Det är därför, som det förefaller mig något besynnerligt, att en ny lag i detta hänseende icke skall kunna gå i den riktning, att man *söker freda* den personliga friheten och hemfriden så mycket som möjligt är, och icke tvärt om. Utskottet ställer dem på lösare fötter än förut. Jag tror dock icke, att tillståndet i landet berättigar till ett sådant tillbakagående, och sålunda förefinnes ej heller något verkligt behof dertill.

På grund af hvad jag nu anfört anhåller jag om afslag å lagförslaget.

Herr Bergström: Herr Grefve och Talman! Alla de tre föregående talarne hafva på speciella anmärkningar grundat ett så allmänt yrkande som att hela lagförslaget måtte förkastas. Härom vore icke något att säga, om de anmärkningar, som af dem framstälts, vore af den grava beskaffenhet, att de kunde berättiga till ett så allmänt yrkande. För min del anser jag, att de icke kunna det och vill för att styrka min åsigt försöka bemöta dem.

Den förste ärade talaren, hvilken i egenskap af auditör hand-

lagt och fortfarande handlägger krigsrättsmål, var ledamot af Lag-Utskottet och deltog i den undersökning, som der försiggick rörande det inflytande, som förevarande nya lagförslag kunde hafva på krigslagarne. Han var då icke af den åsigt, att man kunde komma till det resultat att på denna grund förkasta förslaget. Vi voro honom tack samma, för det han var oss behjelpig att anställa en sådan undersökning. Det kunde ju varit ganska nyttigt, om under ärendets förberedande handläggning man hade anställt en *i detalj* gående undersökning och jemförelse i nämnda hänseende, men jag tror, att förhållandet mellan krigslagarne och allmän lag är af en sådan art, att det icke varit behöfligt. Som bekant hafva vi en särskild förordning om krigsdomstolar och rättegången derstädes. I så måtto utgöra krigslagarne en fullständig speciallag af vida mera skiljaktig beskaffenhet i förhållande till allmän rättegångsordning än t. ex. de lagar, som gälla rikets allmänna hushållning. Nu är det en fastställd regel i fråga om lagars inverkan på hvarandra, att en yngre generel lag icke upphäfver en äldre speciel, med mindre sådant är i den generella lagen uttryckligen sagdt eller ock uppenbarligen framgår af den senares bestämmelser, jemförda med speciallagens; detta uttryckes med den latinska satsen: *lex generalis non derogat specialem*, hvilken innehåller en fullkomligt riktig lagtolkningsregel.

Det var i fem hänseenden, som den förste ärade talaren röjde tvekan, huru man, i händelse detta lagförslag blefve lag, skulle tillämpa krigsartiklarne eller krigslagarne. Men han redde sig rätt godt från sin tvekan, i flera hänseenden lika godt som Lag-Utskottet gjort.

Den första frågan rörde häktning. Det är en fråga, som Lag-Utskottet i sitt betänkande berört. Sedan nemligen Utskottet återgifvit de i 60:de paragrafen af förordningen om krigsdomstolar, angående häktning af rymmare meddelade bestämmelser, yttrar Utskottet: »*Dessa bestämmelser lära enligt Utskottets åsigt bibehålla gällande kraft utan afseende å hvad om vilkoren för häktning i allmänhet varder stadgad*». Visserligen förklarade den förste talaren, att hvad Lag-Utskottet säger icke är lag, och jag är sannerligen den förste att erkänna riktigheten af detta yttrande; men de motiv, som lagstiftaren under behandling af en ny lag anför, äro alltid viktiga autentiska bidrag att tolka lagen; och, så vidt jag hörde, motsade talaren icke Lag-Utskottets uppfattning i denna del. Jag får då deraf sluta, att han härutinnan öfverensstämmer med Lag-Utskottet.

Vidare berörde han frågan om den tid, inom hvilken ransakning med häktad person som tillhör krigsmakten skall företagas. Äfven detta är en fråga, som Lag-Utskottet har vidrört. Utskottet har sagt, att bestämmelsen i förslaget om en viss kortare tid, inom hvilken ransakningen skall företagas, icke kan omedelbarligen tillämpas på krigsdomstolar, utan att denna tid får räknas från den dag, då krigsrätt blifvit samlad och anmälan således kan anses hafva skett hos krigsrätten. Nu nämnde den förste talaren, att det är befälhafvaren, som sammankallar krigsrätt, och det är ju också sant, såsom vi veta; men deraf följer, att befälhafvaren

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.*
(Forts.)

Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

skall lika som Konungens Befallningshafvande söka göra sin anmälan så skyndsamt och så tidigt, att inom tre dagar efter det rätten fått kännedom derom, det kan hållas ransakning — och talaren motsade icke heller Utskottets uppfattning i denna del.

Den tredje anmärkningen var, att det skulle blifva mycket tvifvelaktigt, huruvida anspråk å skadeersättning borde bedömas af krigsrätt, i det fall att sedan åtal för det brott, hvarigenom skada förorsakats, vid krigsdomstol egt rum, särskild skadeståndstalan derefter väcktes; och han åberopade bestämmelsen i 1 kap. 12 § af det nya lagförslaget, att skadeståndstalan skall handläggas i samma ordning, som för brottmålet är stadgad. Om jag icke misstager mig, förklarade den förste ärade talaren inom Utskottet sin synnerliga belåtenhet med nämnda bestämmelse, att en dylik talan skulle handläggas i samma ordning som brottmålet, ty derigenom blefve den tvekydighet, som nu förefinnes, häfd. Det stadgas nemligen i 10 kap. 12 § rättegångsbalken följande: »Det som af någon hufvudsak flyter, såsom skadestånd och rättegångskostnad, med mera, derå man sig förbehållit att särskildt kära, dömes i den rätt, som i hufvudsaken dömt». Om nu i detta nya lagförslag förekomme ett stadgande, att skadeståndstalan skulle handläggas i den ordning, som vore stadgad för civilmål, och man sammanställde ett sådant stadgande med den bestämmelsen, att krigsdomstolarne icke ega handlägga civila mål, skulle följden blifva, att en skadeståndstalan i brottmål, som tillhörde krigsrätts pröfning, skulle gå till civil domstol. Genom det nya stadgandet i den föreslagna lagen, att sådan talan skall handläggas i samma ordning som brottmålet, inträffar nu, att skadeståndstalan måste upptagas vid den domstol, som handlagt hufvudmålet — och med detta resultat uttalade inom Utskottet, såsom jag nyss nämnde, den förste talaren sin stora belåtenhet. Det särskilda fall, att det kunde inträffa, att en skadeståndstalan väcktes, utan att någon ansvarstalan fördes, framkallade också hos honom någon tvekan. Men man måste naturligtvis äfven i detta fall draga samma slutföljd, nemligen att, om krigsrätt skolat handlägga en sådan ansvarstalan, derest den varit väckt, skadeståndstalan äfven skall handläggas vid krigsrätt.

Sedermera hade han någon tvekan med anledning af den bestämmelse i lagförslagets 3 kap. 35 §, att, om embets- eller tjänsteman vore tilltalad för brott, som kunde medföra afsättning från embete eller tjänst, det ankomme på rätten att bestämma, huruvida han skulle afhålla sig från tjänstens utöfning. Det är enligt min tanke en ganska vigtig och nödvändig och af det allmänna tänkesättet påkallad bestämmelse, ty det allmänna rättsmedvetandet skulle i hög grad kränkas, om en tjänsteman — som blifvit tilltalad för ett så groft tjänstefel att hans afsättning deraf måste blifva en slutlig följd, och som genom hvad mot honom förekommer måste anses vara om åtalade felet hardt nära öfvertygad — sådant oakadt skulle fortfarande få utöfva sin tjänst, till dess laga kraft egande dom fallit. Nu var den förste talaren tveksam om, huruvida det vore den domstol, som ransakade, eller den, som

slutligen dömde, som egde bestämma om suspension. Låtom oss taga ett exempel! Såsom bekant skall om officers tjänstefel ransakars vid krigsrätt, men dömas vid krigshofrätten. Nu menade talaren, att, enär krigsrätt ransakar och eger besluta om häktning, man möjligen skulle kunna komma till den åsigt, att äfven en ransakande domstol skulle ega att suspendera den tilltalade. Men jag tror icke, att han vid närmare eftersinnande skall kunna bibehålla den åsigten, ty ett är att förklara någon skola träda i häkte och ett annat att på grund af, så att säga, det nedsättande i det brott, hvarför en person är tilltalad, förklara honom böra afhålla sig från tjänstens utöfning; och sådant kan icke tillkomma någon annan domstol än den, som har den disciplinära myndigheten, och det är i det anförda exemplet krigshofrätten. Jag tror också, att en ransakande krigsrätt icke någonsin skall tilltro sig att suspendera en officer; utan alltid hänskjuta dylik fråga till krigshofrätten. Den ärade talaren anförde jemväl det fall att rådstufvurätt ransakade och krigsrätt dömde öfver vissa förseelser af personer, som äro ställda under krigslagarne. Äfven här anser jag det vara uppenbart, att rådstufvurätten icke eger suspendera en sådan tilltalad från tjänstens utöfning; ja, jag för min del finner saken så klar, att jag icke befarar, det någon tvekan hos samma rätt kan uppstå.

Det femte tvifvelsmålet hos talaren var, huruvida de regler, som skulle gälla rörande förberedande undersökningar i brottmål och förhör, äfven vore tillämpliga på de förhör, som anställas enligt krigslagarne eller s. k. majorsförhör. Jag tror dock, att man icke med något hopp om frångång skall kunna påstå, att härom kan råda någon tvekan.

Några flera allmänna anmärkningar i nu omförmälda afseende framstälde icke den förste ärade talaren. Han framkom visserligen med några andra, t. ex. den om lämpligheten att stadga skyldighet för målseganden att om väckt åtal underrätta allmänna åklagaren, så vida målsegarens talan skulle vinna fortsatt behandling vid rätten. Men hvad angår den anmärkningen, erkände han dock sjelf, att den icke rörde förhållandet mellan krigslagarne och allmän lag enligt lagförslaget. Jag bemöter derföre icke denna hans anmärkning nu för att icke onödigtvis splittra uppmärksamheten, men torde få tillfälle att framdeles bemöta den. Det samma gäller om hans anmärkning deremot att länsmännen skulle hafva rättighet att, om en person icke instälde sig vid ett förhör, som länsmannen anställt, hemta denne. Jag skall bedja att äfven få bemöta denna anmärkning på rätt ställe, då den paragraf, som handlar härom, förekommer.

De två siste talarne, herrarne Unger och Stjernspetz, gjorde delvis samma anmärkningar. Herr Unger förmenade, att om man antog detta lagförslag, vore det, så att säga, att börja i bakvänd ordning, då man ville gifva regler för rättegångsförfarandet i brottmål, innan man bestämt sig för den ena eller andra domstolsorganisationen; och Herr Sjernspetz instämde, om jag ej missminner mig, i nämnda anmärkning. Man finner dessutom åtskilliga af de

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

anmärkingar, Herr Stjernspetz gjorde, i Dagens Nyheter, från hvilken källa han synes hafva hemtat desamma. Jag tillåter mig fästa uppmärksamhet derå, att här alldeles icke är fråga om att gifva regler för sjelfva rättegången i brottmål, utan att här endast är fråga om den förberedande undersökningen, innan åtal väckes vid vederbörlig domstol; och jag skulle vilja bedja de två siste ärade talarne, om de förmena, att jag derutinnan har orätt, att framlägga ett enda faktum, som visar, att detta lagförslag rör rättegången inför domstol. Nu är det visserligen sant, att, om vi hade särskilda undersökningsdomare såsom i utlandet, åtskilliga af de bestämmelser, som nu finnas i lagförslaget, skulle hafva blifvit annorlunda, det vidgår jag gerna, men jag hemställer till herrarne, om det, för närvarande åtminstone, finnes någon utsigt att erhålla en särskild art af domare för anställande af förundersökningar i brottmål? Eller har man någon utsigt att här erhålla den institution, som i England dekreterar häktning vid åtal, och kallas den stora anklagelsejuryen? Jag tror det icke. Men inträffar ett gynnsamt förhållande, blir det någon gång klart för svenska folket, att man icke bör sky några utgifter eller uppoffringar, när det gäller skyddande af medborgares personliga frihet och säkerhet; inträffar detta förr eller senare, skall jag vara den förste att verka för införande af en sådan institution och jag skall då gerna vara med om den förändring i denna lag, som deraf kan blifva en följd. Redan är något föreslaget i det afseendet, ty i 3 kap. 15 § af lagen stadgas, att om häktad persons kvarhållande finnes uppenbarligen sakna stöd af lag, skall Konungens Befallningshafvande eller polismyndighet, hvarom i 14 § sägs, förordna om den häktades försättande på fri fot.

Herr Stjernspetz menade, att det vore en rättsgrundsats i vår lag att förberedande undersökningar skulle verkställas inför öppna dörrar. Han tager derutinnan svårliga miste. Om än någon gång så har tillgått, har dock allmänheten aldrig haft laglig rättighet att yrka på att få närvara vid en förberedande undersökning.

Beträffande hans yttrade farhåga, att de två personer, som enligt lagförslagets 2 kap. 14 § skola vara tillstädes vid förhör, skulle komma att bestå af två »handfasta» karlar, får jag säga, att det visserligen icke skadar, om de äro handfasta, men att jag ingalunda tror, att det blir denna egenskap, som kommer att betinga deras närvaro. Jag föreställer mig nemligen, att de länsmän, som hålla undersökningar, hafva den urskilning att de såsom vittnen vid undersökningen taga två nämdemän, och då torde väl den personliga säkerheten få anses tillräckligt skyddad och betryggad.

Samme talare har vidare sagt, att förslaget innehåller åtskilligt nytt och förkastligt angående husransakan. Det påståendet bevisar ju endast, att Herr Stjernspetz icke är hemmastadd i vår svenska rätt. Ty husransakan har funnits från uråldriga tider i vår svenska rätt, och ännu äro derom gällande mycket hårdare bestämmelser än de, som i detta lagförslag förekomma; ty deri är denna rättighet noggrant utstakad och reglerad samt får ej utöfvas af malsegande. Nu skall Herr Stjernspetz få höra, hvad 1734 års

lag i 52 kap. Missgerningsbalken, hvilket kapitel enligt den s. k. promulmationslagen ännu är gällande, innehåller om enskild måls-egandes rätt att göra och låta i detta fall. Der står visserligen, att ingen må sjelfvilligt taga åter det han vidkännes, ehvad det är från honom stulet eller han det tappat hafver, utan lite befallningshafvanden eller domaren derom till, men så kommer dertill en ganska sträng rättighet, då det vidare heter: »dock må han det återtaga af den, som är löscker man eller misstänkt att vilja rymma, eller der stulet gods å färsk gerning finnes». Löscker man är den, som saknar stadigt hemvist. En sådan är öfver hufvud taget misstänkt, och, enligt germanisk rätt, underkastad en strängare behandling än bofast man — det kan icke hjälpas. Sedan kommer 2 § om husransakan, der det heter: »nu har man vän å eller någon kunskap, hvart tjuf eller tjufnad är kommen; begäre då lof af häradsfogde eller länsman å landet eller af borgmästare och råd i staden att der ransaka». Nu frågar jag, om man jemför dessa bestämmelser med dem, som äro föreslagna i detta lagförslag, om icke lagförslaget står ofantligt mycket högre och mera fullständigt har söjrt för den enskildes rätt än den gamla lagen?

Vidare yttrade Herr Stjernspetz, att hvad som i lagförslaget förekom om kroppsransakan föreföll honom synnerligen märkvärdigt. Dock gillade han, att Lag-Utskottet hade tagit bort den bestämmelsen, att äfven annan än qvinna finge verkställa kroppsransakan på qvinna. Jag är glad öfver att våra åsikter mötas i denna punkt; men beklagar på samma gång, att han icke insett nödvändigheten deraf, att hvarje lagstiftning om förundersökning i brottmål måste, så vida den icke skall förfela sitt ändamål, tillstādja kroppsransakan. Lagförslaget synes mig vara med stor varsamhet uppgjort i förevarande afseende, i ty att det söjrt därför, att ingen onödigtvis skall blifva utsatt för obehaget af en kroppsransakan. Det samma gäller om begränsningen af brefhemligheten och telegramhemligheten. Det kan väl icke tillstādjas, att en brottsling skulle få t. ex. telegrafera till en medbrottsling om de åtgärder denne borde vidtaga för att dölja brottet eller undanrödja bevisningsmedel. Det kan väl icke heller Herr Stjernspetz vilja. Det är endast Konungens Befallningshafvande och annan högre polismyndighet, som fått makt att derutinnan handla och äfven härutinnan hafva så utförliga föreskrifter blifvit gifna, att det väl icke lär vara att befara, att någons rätt härigenom skall kränkas.

Jag tror mig nu hafva till bemötande upptagit och gendrivit alla de allmänna anmärkningar, som blifvit gjorda, och jag anser, att på dem icke kan grundas en allmän förkastelse af lagförslaget, hvarför jag ock yrkar bifall till den nu föredragna första punkten.

Herr Claëson: Med den siste ärade talaren är jag ense deruti, att de betänkligheter, som anförts i det afseendet, att den nya lagen skulle verka förvillande på krigsdomstolarnes område, icke torde utgöra skäl att afslå förslaget.

Hvad den andre talaren i ordningen yttrade derom, att dom-

*Lagförslag
angående
rissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

stolsorganisationen borde gå först, kan nog låta riktigt. Äfven jag anser, att när en ny rättegångsordning skall införas, det formelt rigtiga hade varit, att domstolsorganisationen först ordnades. Men då detta ordnande är det svåraste af allt, och det sannolikt måste dröja ganska länge, innan vi kunna få en ny domstolsorganisation till stånd, så synes mig, att det arbete, som under tiden blifvit undangjordt, icke bör ligga obegagnadt, och jag vill derföre icke heller på den grund, som den sistnämnde talaren åberopat, förkasta förslaget.

Jag tror vidare, likasom den siste talaren, att betänkligheterna emot andra kapitlet i denna lag icke hafva skäl för sig. Några nya farliga grundsatser äro deri icke inlagda, men förfarandet är omständligare än förut ordnadt och beskrifvet och detta bör lända till förmån äfven för den, som är underkastad den ifrågavarande undersökningen. Lagen medför efter mitt förmenande flera bestämda fördelar. Den viktigaste är, att den inför ganska väsentliga nya garantier mot olaga häktning och en annan är, att deri tydligt och klart uttalas sådant, som redan anses vara lag.

Det finnes åtskilliga detaljbestämmelser i förslaget, hvilka jag icke kan gilla. I de viktigaste delarne har jag reserverat mig, och i två afseenden anser jag försämringarne så stora, att jag tvekar, om de uppvägas af förbättringarne i förslaget. Den ena är af företrädesvis teoretisk art, men den andra medför så stora praktiska olägenheter, att jag knappast tror, att de kunna uppvägas af fördelarne; men i förhoppning, att dessa detaljfel skola blifva rättade, ber jag att få förena mig med den föregående talaren i hans yrkande om bifall till 1 §.

Herr Lindahl: Med anledning af hvad Utskottets ärade ordförande anført ber jag att ytterligare få tillägga några ord. Han nämnde, att jag hade såsom ledamot af Lag-Utskottet deltagit i frågans behandling och dervid godkänt åtskilligt af densamma. Det är fullkomligt riktigt, men jag vill tillägga, att jag icke deltog de första gångerna lagen behandlades, och således icke varit i tillfälle att inom Lag-Utskottet framkomma med det generella yrkandet, att hela lagen icke borde antagas på grund deraf, att något afseende icke blifvit fäst vid den särskilda rättegången inför krigsdomstolarne.

Utskottets ordförande har starkt framhållit, att lagen rörande krigsdomstolarne är en speciallag, och att hvad som stadgas genom en lag sådan, som den ifrågavarande, icke kommer denna speciallag vid. Men efter mitt förmenande är krigslagen verkligen icke så helt och hållet en speciallag, som åtskilliga andra, hvilka så anses. I grundlagen är den fullkomligt likställd med allmän lag. De stå bredvid hvarandra i samma paragraf, som säger, att Konung och Riksdag skola besluta rörande förändringar i denna lag. Genom detta intagande i grundlagen torde krigslagarne hafva förlorat sin förra betydelse att blott vara speciallagar. Hvad särskildt den nu föredragna paragrafen angår, så anmärker jag mot densamma, att då lagen börjar med de orden, att »med upphäf-

vande af allt hvad lag och författningar innehålla häremot stridande stadgas som följer; så skulle första paragrafens innehåll komma att blifva tillämpadt vid krigsdomstolarne och således derigenom allmänna åklagaren få en befogenhet, som han hittills icke haft. Att vaka öfver ordning och disciplin har hittills legat i befålets hand, och allmänna åklagaren har icke ansett sig vara pligtig att derom taga vidare notis. Blir nu förslaget lag utan något stadgande i öfrigt, att härmed icke afses att göra förändring i krigslagen, så kunde högre anspråk framställas af allmänna åklagaren, att äfven i mål, som skola behandlas enligt krigslagen, föra en talan, hvartill han hittills icke haft rätt. Denna betänklighet har icke blifvit af hvad Utskottets ordförande nyss nämnde undanröjd.

För öfrigt synes det vara tydligt af hvad den ärade ordföranden anført, att denna lag kommer att i vissa delar upphäfva krigslagen och i vissa delar icke upphäfva den. Så är verkligen förhållandet, och det kommer att bero på tolkningen, i hvilka delar man skall anse krigslagen upphäfd, och i hvilka delar man skall anse den bestående. Men är det nyttigt och bra att, om man nu antager denna lag, lemna ett så vidsträckt område, som omfattas af krigslagen så obestämdt, som här blir fallet? Ordföranden i Lag-Utskottet har haft en tolkning rörande 35 § i 3 kapitlet af den nya lagen; jag har tillåtit mig en annan tolkning. Hvilkendera tolkningen som är den rätta, får väl praxis afgöra, men nog vore det bäst, om det blefve tydligt bestämdt i lagen.

Jag vidhåller mitt förra påstående, att denna lag för närvarande icke är så af behovet påkallad, att, då deri kan påvisas en så pass stor ofullständighet, som jag framvisat, den ändock nu genast bör antagas.

Jag vidhåller alltså mitt yrkande om afslag å densamma.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde Herr Grefven och Talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på godkännande af den föredragna öfverskriften och paragrafen samt sedan på afslag derå och förklarade sig finna den förra propositionen, som upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Stjernspetz* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som godkänner 1 kapitlets öfverskrift och 1 § i Lag-Utskottets förslag till lag angående vissa delar af rättegången i brottmål, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
rissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

Vinner Nej, afslås nämnda öfverskrift och paragraf.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 35;

Nej — 15.

2—4 §§.

Godkändes.

5 §.

Herr Claëson: Redaktionen af första stycket i denna paragraf finner jag föga tillfredsställande. Om det alls kan anses rätt och klokt att, då en målsägande själf vill utföra åtal om t. ex. en honom på allmän väg tilldelad örfil eller annat obetydligt brott, som dock kan vara föremål för allmänt åtal, ålägga honom skyldighet att derom underrätta åklagaren, så hade, enligt min uppfattning, i paragrafen bort utsättas påföljden för underlåtenhet häraf, så att det icke inträffar, hvad nu sannolikt skall blifva händelsen, att en domare, som är mera formelt anlagd, bortvisar parter och vittnen, under förklarande att målet ej kan till pröfning upptagas, under det en annan, som tager mera hänsyn till hvad klokhet och billighet bjuda, hör parter och vittnen, men icke afdömer målet, förr än åklagaren fått tillfälle att yttra sig. Jag uttalade också denna mening i Utskottet; men, då jag icke lyckades erhålla majoritet derför, så reserverade jag mig icke, emedan jag ansåg frågan vara af jembörelsevis underordnad betydelse, och vill derför nu icke heller göra något yrkande i det afseendet.

Annat är förhållandet med sista punkten i paragrafen. Vid lagstiftning är det omöjligt att uppställa så allmängiltiga rättsregler, att icke undantag derifrån måste göras. Så är den princip, som uttryckes i sista styckets första punkt, ett undantag från den regel, som uttalas i första punkten af första stycket. Men undantag från undantagen äro, äfven om man benämner dem ett partielt återförande till regeln, oreda åstadkommande oting, dem man icke, utan i yttersta nödfall, bör tillgripa. Lika med Högsta Domstolen anser jag, dels att här icke förefunnits sådant nödfall, och dels att detta undantag från undantaget kommer att medföra väsentliga olägenheter, ja, rent af förfuska den princip, från hvilken det skall utgöra undantag. I båda dessa afseenden ber jag att få åberopa Högsta Domstolens korta, men, så vidt jag förstår, mycket goda skäl. De lyda sålunda:

»Derest, såsom det synes, det föreslagna stadgandet i 1:sta punkten af detta stycke hvilat på fullt rigtiga grunder, torde undantag derifrån icke utan tvingande skäl böra ega rum.

Likväl föreslås i 2:dra punkten ett undantag till förmån för de angifvelser, hvilka ådraga dess upphofsman rekongventionstalan;

och anföres såsom skäl härför, hurusom det vore stridande mot billighet och rättvisa, derest den för obefogad angivelse åtalade betoges möjligheten att bevisa angifvelsens sanning. Detta skäl lär dock ej vara af vidare betydenhet, ty dels komme angifvaren i förevarande fall ej i sämre ställning än en hvar annan, som åtalas för falsk angivelse eller beskyllning för brott, hvarå han ej eger målsegandetalan, och dels är väl utsigten ringa att angivelse, som ej lyckas vinna afseende hos advokatfiskal, justitiekansler eller justitieombudsman, skulle kunna komma att vid domstol vinna framgång.

Härtill kommer, att genom detta undantag den åsyftade regeln torde vara upphäfd just i de fall, för hvilka den är afsedd, eller till skydd mot obefogade åtal. Den angifvare, som finner sig ej kunna erhålla åklagares biträde eller hellre vill fritt på egen hand förfölja embetsmannen, hvars embetsåtgärder icke utfallit till angifvarens belåtenhet, torde lätteligen kunna i angifvelseskriften så utmana den angifne, att denne må finna sig nödsakad att väcka rekonventionstalan, vare sig i ändamål att verkligen vinna näpst å angifvaren eller måhända för att undgå skenet af fruktan för åtal.»

Ja, mine herrar, hvad Högsta Domstolen här uttalat är utan tvifvel alldeles riktigt. Om man vill göra sig besvär att gå igenom justitieombudsmannens och justitiekanslerns diaries, skall man finna stor tillgång på obefogade och elaka angifvelser, och för en stor del af angifvarne, som icke hafva hvarken egendom eller heder att vederväga, skulle det vara ett kärt nöje att sjelfve få, instanserna igenom, med rättegång trakassera och utgjuta sin galla öfver en embetsman, hvars förmenta fel består deri, att han på ett redbart och kraftigt sätt sökt stäcka angifvarens förderfliga verksamhet på den ort, der embetsmannen är satt att verka. För en sådan klass af medborgare, de mest illasinnade i samhället, står man nu i begrepp att sönderbryta en gammal, god grundsats i vår lag. Man har sagt mig, att embetsmannen kan undgå de obehag, lagen nu vill tillskapa, om han känner sig höjd öfver smädelsen och tiger stilla dervid. Ja, om jag personligen skulle råka ut för ett sådant obehag, så skulle jag säkerligen välja den utvägen, ty jag anser i allmänhet det vara oklokt att väcka talan om ärekränkning annat än i yttersta nödfall; men just i fråga om embetsbrott kan någon gång embetets helgd nästan fordra, att angifvaren icke blir onäpst, och i allt fall vill jag icke vara med om en lag, som halft tvingar en embetsman till sådan passivitet och å andra sidan i viss mån uppmuntrar dåligt folk till så dåliga gerningar som falska och illvilliga angifvelser.

Jag är ledsen att i fråga om en så vigtig princip icke hafva understöd af någon af Utskottets öfriga ledamöter, men jag har ett kraftigt stöd i Högsta Domstolens utan meningsskiljaktighet uttalade varningar och jag hoppas äfven att erhålla stöd hos de många i denna Kammare, hvilka, lika med mig, icke älska att se en institution, som länge verkat och fortfarande verkar på ett till-

Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

fredsställande sätt, stympas till en halfhet, något i allmänhet föga tilltalande.

I förlitande på detta stöd anhåller jag, att sista punkten i paragrafen må utgå ur lagförslaget.

Herr Bergström: Herr greve och Talman! Med allt skyldigt afseende på den af Högsta Domstolen yttrade mening, vågar jag dock lifligt påyrka, att denna undantagsbestämmelse må kvarstå.

Jag kan nemligen icke finna, att den innebär något, som stöter den allmänna rättskänslan. Tvärt om tror jag, att denna känsla skulle på det våldsammaste blifva sårad, om man tillstodde de embetsmän, om hvilka i lagförslagets 1 kap. 5 § 2:dra stycke är fråga, det privilegium, Herr Claëson för dem påyrkar. Vore det billigt, att, om en sådan embetsman mot en angifvare väckt rekonventionstalan, denne icke skulle få åtala det embetsbrott, angifvelsen afsäga, och dymedelst i den enda ordning, 16 kap. 13 § Strafflagen medgifver, bevisa sanningen af det gjorda tillmälet, utan sådant bero på advokatfiskals i Hofrätt eller justitiekanslers eller justitieombudsmans samtycke. Jag tviflar på att ens nu gällande lagbestämmelse, nemligen 40:de punkten i 1807 års förklaring, som innehåller hithörande regel, kan så förstås att, om en embetsman finner sig befogad att väcka rekonventionstalan mot en angifvare, denne skulle vara förhindrad att utan stöd af den, som å embetets vägnar är behörig att väcka åtal, utföra sin talan. Och — märk väl — 1807 års förklaring gäller endast till skydd för de embetsmän, som för begångna embetsfel skola tilltalas inför Hofrätt eller Högsta Domstolen. Det finnes många andra embetsmän, som kunna hafva lika stort anspråk på skydd som dessa, hvilka sortera under Hofrätterna och Högsta Domstolen. Så hafva vi t. ex. kronofogdar, häradskrifvare, jägmästare m. fl., hvilka kunna af enskild man tilltalas vid underrätt för tjänstefel. För väckande af sådant åtal behöfves icke något medgifvande eller biträde af allmän åklagare. Hvarför skulle dessa tjänstemän i nu omtvistade afseende hafva sämre ställning, än de, som sortera under Hofrätterna och Högsta Domstolen? Jag kan icke inse det.

Det fall läser väl vara mycket sällsynt, att en angifvare af den dåliga kvalifikation, Herr Claëson skildrade, skulle kunna förmå en aktad embetsman att väcka rekonventionstalan. För min del skulle jag icke väcka sådan talan, och angifvaren blefve ju derigenom förlamad, då han icke kunde utföra något åtal mot mig, utan att jag förut väckt rekonventionstalan emot honom. Vid smädelser af sådana personer kan man ock saklöst tåga.

Jag tror för öfrigt, att man sätter hela lagen på spel, om man bifaller Herr Claësons yrkande, ty så mycket känner jag stämningen inom Andra Kammaren, att jag vågar påstå, att man der aldrig kommer att bevilja ett sådant privilegium för de embetsmän, som lyda under Hofrätterna och Högsta Domstolen. På dessa skäl tillstyrker jag, att Kammaren måtte antaga paragrafen i oförändradt skick.

Herr Claëson: Här är ju icke fråga om att borttaga eller till andra personer utsträcka den rätt, som tillkommer dem, hvilka hafva sitt forum i Hofrätt, att icke kunna åtalas af andra än justitieombudsmannen, justitiekanslern eller advokatfiskal. Jag skulle icke missunna äfven lägre tjenstemän samma förmån, men jag anser, att den omständighet att en dylik förmån ej är dem beskärd icke har det ringaste inflytande på förevarande fråga. Derför att man icke utsträcker denna rätt till de lägre tjestemännen, bör man icke, enligt mitt förmenande, sönderstympa hvad som nu är lag, om den i öfrigt är riktig.

Jag tror icke heller att man behöfver frukta, att Andra Kam-maren på sådan grund skall afslå förslaget. Om det kommer att falla i Andra Kammaren, så tror jag icke att det beror på det ifrågavarande stadgandets uteslutande, och vi böra väl ej antaga en olämplig lagbestämmelse, i tanke att den möjligen behagar Andra Kammaren.

Herr Fröberg: Enligt detta lagförslag är målsegande berättigad att åtala brott utan att anlita allmän åklagare. Från den regeln göres i 2 mom. af förevarande paragraf undantag, beträffande embetsbrott, som tillhöra Konungens eller Hofrätts omedelbara upptagande. Dessa brott få icke åtalas af målseganden, utan skall åtal derå väckas af den, som å embetets vägnar är dertill behörig. Det är för de embets- och tjenstemän, som beträffande embetsbrott höra under Konungen eller Hofrätt såsom första domstol, redan en stor förmån, att icke målseganden får väcka åtal mot dem, utan att han måste vända sig till den, som skall åtala å embetets vägnar. Innan något åtal af denne sker, verkställer han undersökning om det föregifna brottets verklighet, och embetsmannen bör i följd häraf vara skyddad för obehörigt åtal; men denna, för dessa embetsmän stora förmån få alla de öfriga icke åtnjuta, utan mot dem kan målseganden omedelbart vända sig. De ega i detta afseende ej något sådant särskildt skydd, utan äro inskränkta allenast till den upprättelse, som dem genom anställande af rekonventionstalan möjligen kan beredas. Nu vore det väl orätt och obilligt att, om målseganden i sin angifvelseskrift om sådant embetsbrott, som här afses, men hvarå åtal icke följt, kränkt och skymfat en embetsman, och denne med anledning häraf anhängiggjorde rekonventionstalan mot målseganden, han då icke skulle få väcka åtal å det af honom angifna embetsbrottet, för att blifva i tillfälle att bevisa angifvelsens sanning, äfven om han egde medel dertill. Mig synes det vara för rättskänslan mycket upprörande att, såsom reservanten yrkat, på dylikt sätt skydda de embetsmän, hvarom fråga är; och jag kan icke fatta vigten af de skäl, som därför blifvit anförda, eller att de framhållna olägenheterna någonsin skola i verkligheten blifva af någon afsevärd betydelse. För min del anser jag alltså, att det förevarande momentet bör oförändradt antagas, hvarför jag äfven yrkar bifall till detsamma.

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.*
(Forts.)

Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

Hans Excellens Herr Statsministern Themptander: Till hvad den siste värde talaren och Lag-Utskottets ärade ordförande anført ber jag att få lägga några ord för att bemöta den uppfattning, Herr Claëson nyss uttalade, då han ansåg, att här skulle vara ett undantag från en i allmänhet faststæld grundsats, och att det just ur denna synpunkt vore betänkligt att i lagen införa ett sådant stadgande. Jag vågar påstå, att det i motsats härtill just är för att vidhålla en allmän grundsats, hvilken finnes uttalad i vår lag, som man i detta fall bör hafva ett stadgande sådant, som i förslaget innehålles. Här är fråga, huru vida, om en person gjort en angifvelse emot en embetsman, hvilken angifvelse ej blifvit pröfvad af domstol, emedan åklagaren icke funnit skäl att anställa något åtal, samt embetsmannen emot angifvaren väcker rekonventionstalan, denna talan skall få prövas utan att domstolen varit i tillfälle att bedöma, om angifvaren egt fog för sina klagomål eller icke. Om man införde ett sådant stadgande, så skulle man derigenom göra ett bestämdt afsteg från den grundsats, lagen uttalar i 16 kap. Strafflagen, der det heter att, om en person angifver en annan för brott, och sedan blir af den angifne stämd för ärekränkning, så är han berättigad att till sitt fredande åstadkomma bevisning genom utförande af talan om det brott, hvarför angifvelsen egt rum. Att då eljest i vår lag hvar och en, hvilken åtalas för en ärekränkning, som innefattar tillvitelse om ett brott, kan värja sig genom att utföra talan om det brott, hvarom angifvelsen rör sig nu i detta enda fall, der en embetsman är föremål för angifvelsen, denne skulle vara fredad för ett så beskaffadt åtal, det synes mig vara en betänklig afvikelse från den allmänna grundsatsen; och just för att icke tillskapa ett privilegium i detta fall för vissa embetsmän är det, som den ifrågavarande bestämmelsen influtit i förslaget. Den är sålunda icke att betrakta som något undantagsstadgande, utan står i fullkomlig öfverensstämmelse med den eljest i vår lag antagna grundsatsen.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att då olika yrkanden framstälts i afseende på sista punkten af förevarande paragraf, under det att beträffande paragrafen i öfrigt endast yrkats att den skulle godkännas, propositioner komme att göras särskildt angående hvar och en af dessa båda delar af paragrafen.

Vid härefter framstæld proposition på godkännande af ifrågavarande paragraf med undantag af sista punkten, förklarades denna proposition vara med ja besvarad.

Herr Grefven och Talmannen yttrade vidare, att i afseende på sista punkten af paragrafen yrkats, dels att den skulle godkännas, dels ock att den skulle afslås.

Sedermåra gaf Herr Grefven och Talmannen proposition å hvart och ett af dessa båda yrkanden samt förklarade sig finna

propositionen på punktens godkännande vara med öfvervägande ja besvarad.

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)*

Herr *Clässon* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som godkänner sista punkten af 5 § i 1 kap. af Lag-Utskottets förslag till lag angående vissa delar af rättegången i brottmål, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås nämnda punkt.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 40;

Nej — 13.

6—8 §§.

Godkändes.

9 §.

Herr Unger: Detta stadgande i andra momentet, att »åtal, hvilket sålunda afskrifves, ej må utgöra hinder för nytt åtal», anser jag, såsom ock i Högsta Domstolen anmärkts, vara ett mycket oklokt stadgande, som kommer att föranleda oreda och trassel i rättegångar. Två af Högsta Domstolens ledamöter, Justitieråden Östergren och Glimstedt, yttra om detta stadgande: »Detta torde dock uppenbarligen innefatta ingrepp i den tilltalades rättmätiga anspråk att, sedan en gång åtalet blifvit anställt, få detsamma utan onödigt uppskof en gång för alla slutligen afgjort. Det skulle jemväl på ett särdeles betänkligt sätt inverka till förringande af domstolens makt att förebygga onödig tidsutdrägt, derest i rättegången, sedan, efter uppskof på uppskof, slutligen föreläggande meddelats käranden att å viss dag förete all den utredning, hvaraf han ville sig begagna, vid äfventyr att målet blefve i befintligt skick afgjort, käranden skulle kunna omintetgöra verkan af sådant föreläggande derigenom, att han å den dag, som i föreläggandet afsåges, nedlade sin talan, för att redan vid nästa rättegångstillfälle återupptaga densamma och så vidare gång efter annan».

Nu har Herr Chefen för Justitiedepartementet, till vederläggande häraf, anfört, bland annat: »Den tilltalades rätt i detta hän-

Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

seende synes vara tillräckligt tillgodosedd genom det i förslaget intagna stadgande, enligt hvilket åtal, som blifvit nedlagdt, icke verkar något afbrott eller rubbning i fråga om den tid, efter hvilken straff för vissa brott, som lemnas utan åtal, förfaller. Vid de anmärkta menliga verkningarna af upprepade åtal för samma brott torde ej heller böra fästas någon öfvervägande betydelse, då i betraktande tagas dels gällande föreskrifter rörande rättegångs missbruk och ersättning för rättegångskostnad och dels den åtalades befogenhet att väcka rekonventionstalan för falsk angivelse».

Jag finner icke detta, som Herr Chefen för Justitiedepartementet anfört, förringa den betänklighet, Högsta Domstolens ledamöter uttalat. Det är visserligen godt och väl, att min vederpart får pligta för rättegångsmissbruk och möjligen för falsk angivelse samt att han kan blifva dömd att ersätta rättegångskostnaden, men jag har ingen garanti för, att han eger något att betala med. Jag kan visserligen, om jag så vill, söka tillfredsställa min hämndlystnad, men detta ersätter icke mitt obehag att behöfva gå till tinget gång på gång, eller mina dryga kostnader derför, och än mindre uppehålls derigenom det anseende, som domstolen bör ega. Det är nemligen betänkligt för domstolens anseende, och äfven för dess arbetssätt, att domstolen icke får säga, när målet skall vara slut. Jag vill alltså yrka återremiss af förslaget i det syfte att få detta stadgande ändradt. Men i fråga om brott, som äro underkastade allmänt åtal, kunde ju, derest man skulle anse sådant, för nöjaktigt utöfvande af statens straffrätt, nödigt, nytt åtal få väckas, ändock att åtalet förut vore af allmänne åklagaren nedlagdt, eftersom vi ännu icke hafva några öfver-åklagare, som kunna pröfva, om åtalet skäligen bort nedläggas.

Man har sagt, att det redan är stadgadt i vår lag, att ett åtal må nedläggas och tagas upp igen. För min del känner jag icke något positivt stadgande derom, och icke heller tror jag, hvad man hör påstås, att hvad som icke är förbjudet, det är tillåtet. Detta torde i allmänhet vara en farlig och ohållbar rättsgrundsats, hvars tillämpning å här föreliggande fråga skulle leda till en lagtolkning, som stode i strid emot andan i hela vår nu gällande rättegångsordning. Det synes mig derför med större skäl kunna sägas, att hvad som icke är i lag tillåtet, det är förbjudet.

Jag yrkar sålunda återremiss i syfte att få detta moment ändradt så, att endast brott, som höra under allmänt åtal, må, sedan åtalet en gång blifvit nedlagdt, kunna, så länge preskriptionstiden varar, åter upptagas till handläggning och pröfning.

Herr Bergström: Herr Grefve och Talman! Den talare, som yrkade återremiss af 1 kap. 9 §, åberopade till stöd derför auktoriteten af Högsta Domstolens ledamöter. Men han framhöll icke skarpt nog, att det endast var två ledamöter, som gjort den af honom återgifna anmärkningen. I granskningen af lagförslaget deltog 7 af Högsta Domstolens ledamöter; 5 hafva således i denna punkt godkänt detsamma. Hade det varit fråga om att rösta i ett vanligt mål, så hade det blifvit beslut, hvad pluraliteten sagt.

Jag finner således, att mot desse 2 ledamöters auktoritet står en ännu mera betydande auktoritet, nemligen 5 justitieråds och justitieministerns. För min del kan jag icke annat än godkänna justitieministerns resonnement; jag tror ock, att det ifrågakvarande stadgandet är synnerligen lämpligt att förekomma kollisioner och uppgörelser, som skulle sära den allmänna rättskänslan. Antagom t. ex., att ett under allmänt åtal hörande brott är begånget, att målseganden mot god betalning låtit förmå sig att ej medverka till brottets bestraffande, samt att åklagaren, som någon gång kan vara af samma art som målseganden, icke heller vill beifra brottet. Så uttager målseganden stämning å den brottslige och underrättar derom allmänne åklagaren — således möter icke något hinder för målets handläggning. Derpå, när målet vid rätten förekommer, förklarar målseganden sig vilja nedlägga åtalet. Med begagnande af den rätt, som den tilltalade skulle hafva enligt Herr Ungers mening, kunde han då säga: nej, det är jag icke nöjd med, utan när målet en gång är instämndt, så skall det fortgå. Då förmåler målseganden: »jag har ingen bevisning att åberopa och måste därför öfverlemna målet till pröfning i befintligt skick». Följden blir då ett frikännande utslag. Är sådant i allmänna rättssäkerhetens intresse?

För öfrigt, kan man väl antaga, att paragrafens stadgande skall missbrukas? För min del svarar jag härtill nej. Finnas icke garantier mot missbruk i de omständigheter, Herr Justitieministern påpekat? Jo! svarar jag. Målseganden får ju betala rättegångskostnaden i ett mål, som han icke vill fullfölja, utan förklarar sig nedlägga; och det står den tilltalade öppet att väcka rekonventionstalan och såmedelst tvinga motparten att fullfölja åtalet.

Jag kan icke se, hvilka olägenheter skulle följa af stadgandet. Det afskrifna åtalet afbryter icke preskriptionstiden. Den löper, och när den är till ända, så är det ock slut med möjligheten att anställa åtal. Jag tror, att det vore mycket betänkligt att statuera en sådan princip, som Herr Unger påyrkat.

Dessutom stämmer stadgandet väl med den gällande rätten. Om en person instämmer en annan och yrkar ansvar å honom för ett brott, men käranden sedermera uteblifver, så afskrifves målet — uteblifvandet är ett slags nedläggande af käromålet. Äfven om svaranden kommit tillstädes och yrkat, att målet skall fortgå, så måste domstolen enligt gällande lag, 12 kap. 2 § Rättegångsbalken, förklara att, enär käranden uteblifvit, målet icke kan på ågångna stämningen vinna handläggning.

Jag yrkar bifall till den föredragna paragrafen.

Herr Claëson: Denna paragraf hör till en af dem, i fråga om hvilka jag var af skiljaktig mening inom Utskottet, men icke ansåg nog vigtiga för att reservera mig. Jag hade samma åsigt, som den förste talaren uttryckt, och yrkade, att i första momentet skulle insättas en så lydande punkt: »Sådant afskrifvande må dock icke ske, om den tilltalade öskar målets afdömande». Jag påstår på det bestämdaste, att så nu är lag och att ingen domare tillåter sig,

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottnål.*
(Forts.)

Lagförslag
angående
rissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

om svarandeparten fordrar att få målet afdömdt, att vägra det, och det tror jag är en fullt riktig princip, att den tilltalade bör kunna fordra utslag om sin oskuld, i händelse han blifvit utan fog tilltalad.

Om nu ett nedlagdt åtal icke afbryter preskriptionstiden, kunna onekligen trakasserier derigenom åstadkommas. Man anförde i Utskottet emot mitt förslag ett bekant brottmål, deri allmän åklagare nedlagt sin talan men ny åklagare blifvit anbefald att taga upp den igen. Om man nu undantager allmänna åtal och låter mitt förslag gälla endast sådana mål, som anhängiggöras af enskild part, tror jag icke, att några olägenheter kunna följa deraf, men deremot åtskilliga trakasserier förekommas. För öfrigt har stadgandet icke någon stor praktisk betydelse, ty jag har funnit att i de flesta fall, der käranden nedlagt sin talan, har svaranden icke haft något deremot. Då emellertid den förste talaren yrkat återremiss i sådant syfte, som jag nu uttalat, och jag anser att han har rätt i sak, så kan jag icke annat än biträda hans yrkande.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på godkännande af förevarande paragraf och sedan på dess återförvisning till Utskottet; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

10—13 §§.

Godkändes.

2 kapitlet.

Öfverskriften samt 1—10 §§.

Godkändes.

11 §.

Herr Lindahl: I enlighet med hvad jag i början af denna öfverläggning yttrade, får jag hemställa, att denna paragraf må sålunda ändras, att orden »vägrat åtlyda kallelse till förhöret eller» utgå. Såsom lagen nu är stüliserad, kan det inträffa, att en person, som af en allmän åklagare kallas till förhör, men svarar att han är hindrad och vägrar åtlyda kallelsen, kan, i fall åklagaren har derom gifvit föreskrifter till den, som meddelat kallelsen, *genast* hemtas till förhöret. Denna makt anser jag vara alltför stor. Jag anser att, först i händelse personen i fråga icke inställer sig vid förhöret och det vid den undersökning, som der hålles, visar sig att hans närvaro är nödig, denna åklagarens makt att till förhöret hemta någon må inträda. Jag hemställer således att orden »vägrat åtlyda kallelse till förhöret eller» må utgå, så att 11 § må få följande lydelse: »Har någon, som enligt 10 § var

pligtig inställa sig vid förhör, utan laga förfall derifrån uteblifvit, må han, derest hans personliga närvaro finnes vara af synnerlig vigt, till förhöret hemtas.»

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.*
(Forts.)

Herr Bergström: Herr Grefve och Talman! Den ändring, som den siste ärade talaren föreslagit, synes mig icke vara af synnerligen stor betydelse, och redan på denna grund vågar jag motsätta mig hans ändringsförslag. Men det kan dock verkligen försvaras, att det fall, som här åsyftas, nemligen att någon vägrar åtlyda kallelse, är upptaget i lagen. Om den, som håller undersökningen, skickar bud till en viss person att inställa sig, men denne svarar: »Nej, det bryr jag mig icke om. Jag frågar icke efter eder kallelse», så är detta i min tanke en vägran att åtlyda kallelsen till förhöret. Skulle då icke rätten att hemta personen genast inträda? Jag kan icke finna annat. Det är af vigt att ett sådant förhör snabbt och raskt eger rum och icke behöfver uppskjutas till följd af en sådan persons vägran att inställa sig. Jag antager att icke någon god och rättänkande medborgare vägrar att inställa sig till ett dylikt förhör, ty det är en medborgerlig pligt att medverka till grofva brotts upptäckande. För öfrigt har åklagaren denna makt endast då fråga är om så groft brott, att straffarbete derå kan följa, och endast om personen vistas inom 5 kilometer, d. v. s. icke fullt en half svensk mil från förhørsstället. Det förvånar mig att det kan sättas i fråga, att en medborgare icke skulle vara skyldig lyda en kallelse i denna syftning, och jag är fullt öfvertygad att den, som kommer att anställa förhöret, icke skall missbruka denna makt. Han skall icke onödigtvis kalla, än mindre hemta någon till förhöret. Jag yrkar bifall till paragrafen.

Sedan öfverläggningen angående förevarande paragraf nu ansetts slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att i afseende derå yrkats, dels att paragrafen skulle i sin helhet godkännas, dels ock, af Herr *Lindahl*, att paragrafen skulle antagas med utslutande af orden: »vägrat åtlyda kallelse till förhöret eller».

Härefter gjordes propositioner enligt dessa yrkanden, och förklarades propositionen på godkännande af paragrafen i dess helhet vara med öfvervägande ja besvarad.

12—34 §§.

Godkändes.

3 kapitlet.

Öfverskriften samt 1—11 §§.

Godkändes.

12 §.

Lagförslag
angående
rissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

Herr Claëson: I afgifven reservation har jag hemställt om ändrad lydelse af denna paragraf och äfven antydt skälen dertill. Jag skall nu be att få belysa saken med exempel och jag skall dervid icke gå längre än till den mig nädigst anförtrorda domsaga och till den närmast i norr derom belägna. Från ransakningshäktet är det till Gagnefs tingställe $3\frac{1}{2}$ mil, Leksands $4\frac{1}{2}$ mil, Rättviks $6\frac{1}{2}$ mil, Mora $10\frac{1}{2}$ mil, Orsa 12 mil, Elfdalens 15 mil och Särna 22 mil. Om en person 2, 3, 4, 5 å 6 dagar före det ting är utsatt i dessa orter häktas, skall han ändock skickas till och från ransakningshäktet, hvilket, hvad Särna beträffar, lär medföra en kostnad af omkring 300 kronor för hvarje fänge. Följden blir, att domaren icke får underrättelse om den ransakning, som skall hållas, förr än han kommit hem från tinget, den häktade får sitta lång tid onödigt, domaren, hvilken ofta bor på många mils afstånd från tingsstället, samt nämndemännen få göra en ny resa fram och tillbaka, och statsverket åsamkas en betydlig kostnad.

Man har sagt mig att detta fall skulle sällan förekomma. Visserligen förekommer det fall, som förutsattes i Kongl. Maj:ts förslag, att ransakning genast skulle kunna anställas, ytterst sällan, men det fall, jag förutsatt, kan förekomma många gånger oftare. Jag har sjelf blifvit åtskilliga gånger öfverraskad af ransakningar med personer, som jag icke vetat af, förr än jag kommit till tingsstället, och många omständigheter föranleda dertill, att personer häktas få dagar före ett ting, men sällan omedelbart före detsamma. Både statsverket, domaren och den häktade skola hafva fördel af bifall till mitt förslag. Det enda giltiga skälet deremot vore, att häradshäktena icke vore i det skick, att man stode till svars med att låta fången sitta der ens den korta tid, hvarom nu är fråga. Häradshäktena i min ort gifva ej stöd för ett sådant antagande, utan äro ganska goda. Justitieombudsmannen Fröman gjorde sig under sin embets tid mycken möda med att få häradshäktena i försvarligt skick, och jag tror han lyckats på de flesta ställen, och skulle någon ort häradshäkte icke finnas, så skall äfven efter mitt förslag fången genast forslas till allmänt häkte. Ingenting äfventyras genom antagande af mitt förslag, men mycket vinnes.

Lag-Utskottet har gifvit ett visst erkännande åt grundtanken i mitt förslag och trott sig kunna afhjelpa de olägenheter, jag påvisat, genom att säga att ordet »genast» icke behöfver tolkas så inskränkt. Denna välvilja tror jag dock icke hafva något praktiskt gagn, ty, utom det att Utskottets ord förklinga ohörda af de flesta åklagare, strider dess tolkning emot vanligt språkbruk och särskildt det i vår lag antagna. Så heter det till exempel i konkurslagen, att när konkursansökning ingifves i stad, skall rätten genast eller sist inom nästa dags utgång utfärda stämning, hvaraf följer att man icke får tyda ordet »genast» så vidsträckt, att dermed kan förstås nästa dag. Det ändamål jag afser vinnes dessutom icke i någon mån genom en sådan tolkning, ty i de från allmänt häkte aflägsnare orterna, der saken är af största vikt,

borde den häktade kunna få sitta flera dagar i häradshäkte. Jag vet att mången gång en omtänksam länsman kan uppskjuta en häktning en eller annan dag, men han vågar icke ställa det på sista tiden, dels därför att han är hindrad vid tiden för tinget att vara ute och söka efter brottslingar och dels därför att, om han kommer i sista stunden, han befarar att den, som skall häktas, är borta. För vinnande af det syftemål jag härmed afser, yrkar jag bifall till mitt ändringsförslag.

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)*

Herr Bergström: Herr Grefve och Talman! Den föregående ärade talaren antydde, att bestämmelsen i 3 kap. 12 § af lagförslaget varit föremål för mycken öfverläggning i Lag-Utskottet. Så är ock förhållandet. Jag tillstår upprigtigt att, när jag först läste ifrågavarande bestämmelse, den föreföll mig något olämplig därför att, om den tid, som skulle erfordras att föra den häktade till allmänt ransakningshäkte för orten, d. v. s. länscellfängelse eller kronohäkte, och den tid, som åtginge för den häktades utreqvirerande och forsling derifrån till undergående af ransakning, sammanlagda komme att öfverskrida den tid, som förginge innan det blef sammanträde vid rätten, stadgandet komme att föranleda kostnader, som kunde besparas. Jag förestälde mig också att häradena fullgjorde sin i lag stadgade skyldighet att hålla tjenliga häradshäkten och att det sålunda vore möjligt att förvara den häktade i häradshäktet, till dess ransakning kunde ega rum; men enligt uppdrag af Lag-Utskottet talade jag enskildt vid justitieministern och jag fick dervid upplysning om ett helt annat förhållande, än det jag föreställt mig förefinnas. Det upplystes att på många ställen äro häradshäkterna af den beskaffenhet, att ingen häktad kan der förvaras. Det finnes ingen tillgång på bevakning och intet tillfälle att föda den häktade. Denne skulle vara utsatt för äfventyret att nödgas sakna föda många dagar, om han der kunde kvarhållas, och det allmänna skulle äfventyra, att han kunde rymma. Detta var något för mig alldeles obekant. Jag hade endast kännedom om förhållandena i Skåne och mitt eget län. Vid slikt förevetande kunde jag icke påyrka någon ändring i förevarande paragraf, utan ville tillstyrka Riksdagen att antaga stadgandet, sådant det vore af Kongl. Maj:t föreslaget. Detta kan dock icke anses innebära att, om det finnes ett häradshäkte, som är ett säkert förvaringsrum för den häktade, och hvarest tillfälle finnes att hålla honom under bevakning och förse honom med hans nödiga uppehälle, det skulle räknas en länsman till last, om han underlåte att genast sända den häktade till allmänna ransakningshäktet, så framt nemligen länsmannen genom kommunikation med domaren finge veta, att tillfälle till hållande af ransakning med den häktade inom kort tid erbjöde sig. Jag tror tvärt om att den åklagare, som förföre på det sättet, skulle göra sig förtjent af beröm för god conduite i tjensten, och stadgandet lär icke kunna leda till någon slags påföljd för en länsman, som har den urskilningen att så förfara. Det är det resonnement, Lag-Utskottet fört i fråga om denna paragraf och på hvilket också Herr Claëson åberopar sig. Vid så-

Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

dant förhållande skulle jag för min del hålla före, att det vore lämpligast, det stadgandet antoges sådant det af Kongl. Maj:t föreslagits. Jag yrkar bifall till paragrafen.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade Herr Grefven och Talmannen, att derunder yrkats, dels att förevarande paragraf skulle godkännas, dels ock, af Herr *Clæson*, att paragrafen skulle erhålla följande lydelse: »Den, som blifvit häktad, skall så snart ske kan föras till allmänt ransakningshäkte för den ort, der ransakningen bör förrättas, derest ej i nämnda ort annat häkte finnes samt ting infaller inom tid, som ej med tjugofyra timmar öfverstiger den, hvilken åtgår för fångens forslande till och från förstnämnda häkte. Med honom skall sändas skriftlig uppgift om hans namn och hemvist samt om det brott, för hvilket han är miss-tänkt.»

Sedermera gjordes propositioner enligt dessa begge yrkanden, och förklarades propositionen på paragrafens godkännande med den af Utskottet föreslagna lydelse vara med öfvervägande ja besvarad.

13—17 §§.

Godkändes.

18 §.

Herr *Clæson*: När man lagstiftar i en punkt sådan som denna må man vakta sig att falla för frestelsen att låta sig ledas af teorier, vare sig inländska eller utländska, hvilka klinga vackert nog för örat, men föga lämpa sig för våra förhållanden. Den bästa ledstjernan torde dock vara den under en lång tids lagtillämpning samlade praktiska erfarenheten. Under min långvariga domareverksamhet har jag handlagt hundratals mål rörande häktade och hvad jag derunder lärt säger mig otvetydigt, att gagnet af den betydliga inskränkningen i tiden för den första ransakningen från 21 till 10 dagar är obetydligt, men olägenheterna deraf stora. Ett önskningsmål är alltid, att ransakning rörande häktad person må blifva fullt utredd till första ransakningstillfället, af hänsyn så väl till att den häktade ej må sitta i häktet längre än behöfligt är som ock till kostnaderna för statsverket och alla vederbörande. Detta måls vinnande skall ofta förhindras genom lagbestämmelsen i fråga. Följden blifver då, att den häktade kan få sitta 31 dagar i stället för 15, att statsverket får bekosta dubbla resor för fången till och från tingsstället samt att domaren, hvilkens tid i allmänhet är strängt upptagen af embetsgöromål, äfvensom nämnden få använda mera tid och penningar på tingsresor, än nödigt och skäligt är.

Riksdagen har nyss afslagit en gjord framställning om ersättning åt nämndemän för inställelse vid urtima ting i brottmål och

nu vill man ej obetydligt öka den öfverklagade lönlösa mödan. Detta synes hårdt och kan framkalla bifall till förnyade anspråk på ersättning i sådant afseende, hvilket åter kommer att blifva rätt känbart för statsverket. Vid nämnda frågas utredning upplystes, att ensamt i Stockholms län ersättningen till länsmän och nämndemän för inställelse vid urtima ting i brottmål å tingsställe, beläget utom häradet, uppgick år 1885 till den betydliga summan af 3,663 kronor. Sådana ersättningsbelopp skulle högst betydligt ökas, om ting nu komme att hållas nästan dubbelt så ofta som förut, utan något deremot svarande gagn.

Dessutom är att märka, att här är fråga om den längsta tid, en domare får dröja med första ransakningen. Ehuru denna tid nu är bestämd till 21 dagar, har jag, och såsom jag antager de flesta domare, icke tolkat det så, att, om tinget utan olägenhet kan utsättas tidigare, man i alla fall dröjer i 21 dagar. Likaså är stadgadt i expeditionstaxan, att underrätts utslag i mål angående häktad skall af domaren på landet senast inom sex dagar efter afkunnandet afsändas till Konungens Befallningshafvande för att bringas till verkställighet. Jag har ytterst sällan skickat sådana utslag senare än dagen efter ransakningen; men det kan understundom behövas den längre tid, som är medgifven. På samma sätt är det med den nu ifrågvarande bestämmelsen.

Så väl jag som andra domare komma utan tvifvel att sätta ut tinget till tio dagar efter anmälan om målets hänskjutande till domstol, så snart det utan olägenhet kan ske, men icke, om ett annat ting redan är utsatt att hållas om tolf eller fjorton dagar eller om vi af handlingarna se, att målet antagligen icke kan blifva fullständigt beredt till första tinget. Nu föreslagna bestämmelsen har således hufvudsakligen den verkan att hindra klokt folk att handla klokt och har, som jag i min reservation anmärkt, uppenbarligen tillkommit därför, att man varit angelägen att häktningstågården må blifva pröfvad af domstol så fort som möjligt.

Denna lags största förtjenst är dess nya garantier mot olaga häktning. Den har satt åklagaren i tillfälle att genom fullständiga förhör bättre än förut vinna kännedom rörande de omständigheter, på hvilka häktningen beror. Den har ålagt Konungens Befallningshafvande, som är en dertill lämplig myndighet, att, så snart fången kommit till häktet, genast pröfva häktningstågården och, derest fången befinnes oskyldig, genast lösgifva honom. Den har medgifvit åklagaren rätt att i granlaga fall försöka med reseförbud i stället för häktning. Om således redan förut verkligt olaga häktningar ganska sällan egt rum, så tror jag, att det med dessa nya garantier skall blifva så sällsynt, att jag hoppas, det många af oss ej skola komma att upplefva något dylikt, under det vi deremot i hvarje månad skola, om vi aktgifva på förhållandena, se olägenheterna af den nya lagbestämmelsen. Jag erkänner gerna det vackra och berättigade uti filantropiens sträfvan att humanisera lagarne; men om den, såsom här synes mig vara fallet, så jagar efter osannolika möjligheter, att den glömmar verkligheten, då har

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

den skjutit öfver sitt mål och duger icke längre som basis för lagstiftningen.

Man skulle kunna invända mot mitt förslag, att icke alla de olägenheter, som jag anfört, derigenom afhjelpas. Derå vill jag svara, att jag icke vågat föra min lilla julle hårdare upp mot vinden, än omständigheterna oundgängligen påkallat, och att de förnämsta olägenheterna likväl skulle genom mitt förslag undanrödjas, samt att siffran 15 icke är tagen på höft. I de flesta fall skall man inom femton dagar kunna, hvad ofta ej är möjligt inom tio, fullständigt bereda ett ransakningsmål. I ett stort antal domsagor är nu så ordnad, att der hålles ting hvar fjerde vecka och i dessa skulle då icke behövas mera än ett extra sammanträde för brottmål emellan hvarje ordinarie, men om Kongl. Maj:ts förslag bifalles, erfordrades mången gång två. I somliga domsagor är tillgången på häktade så rik, att brottmålsting måste hållas hvar tredje vecka. Då kan det naturligen hända, att genast efter ett ting anmälan om ny ransakning göres; men det skall dock inträffa vida mindre ofta under de sex än under de elfva första dagarne, och äfven i öfriga fall skulle olägenheterna blifva väsentligen förminskade.

Då jag klarligen inser, att denna nya bestämmelse skall göra mycken förargelse, ja så mycken, att, om jag hade att välja mellan antagande af Utskottets förslag i denna punkt och hela lagens förkastande, jag sannolikt skulle välja det senare, vågar jag vördsam samt yrka bifall till min reservation.

Herr Bergström: Herr Grefve och Talman! Det var mycket behjertansvärda ord, som den föregående talaren yttrade med afseende på olämpligheten af att fota lagstiftningen endast på teorier, vare sig att de äro importerade utifrån eller tillverkade här hemma, utan afseende på de praktiska förhållandena i vårt land. Jag är icke heller den, som vill vara med om något sådant. Men här är i paragrafens andra moment tillfälle lemnadt att just taga hänsyn till de särskilda förhållandena i vårt land. Der är nemligen stadgadt: »Möter med hänsyn till särskilda förhållanden i någon ort å landet hinder att der börja ransakning inom tid, som nu är sagd, *ankomme* på Konungen att bestämma annan tid, dock ej utöfver tre veckor, inom hvilken ransakning å sådan ort skall börjas». Konungen skulle således ega att efter vederbörandes hörande, om skäl dertill förefinnas, till tre veckor utsträckta tiden, inom hvilken den första ransakningen skall företagas. Då blir ju all rättfärdighet uppfylld, ty den ärade talaren har icke ifrågasatt att utsträcka denna tid för den första ransakningen utöfver tre veckor. Han åtnöjes till och med i detta afseende med femton dagar.

Den första ransakningen skall enligt lagförslaget på ett särskildt sätt vara förberedd. Här är i 16 § stadgadt, huru man här vid lag skall gå till väga. Först sedan allt är ordnad genom Konungens Befallningshafvande eller polismyndigheten, sedan han gifvit anstånd med målets hänskjutande till domstolen, på det att

all nödig utredning skall kunna vara åstadkommen, först då hänskjutes målet till domstolen. För min del tror jag, ehuru jag i detta hänseende icke har den erfarenhet som den ärade talaren, att tio dagar äro tillräckliga för företagande af första ransakningen. Jag är förvissad, att han och de fleste andra domare i Sverige skola, om än tiden skulle bestämmas till femton dagar, utsätta ransakningen tidigare, om det kan ske. Men det är af vigt, Herr Talman, att lagen såsom regel uttalar, att ingen skall få sitta häktad längre än nödigt är på ett häktningsbeslut af en så underordnad myndighet som länsmannen. Jag skulle, såsom jag förut nämnde, med glädje medverka till att vi finge häktningsdomare eller särskilde undersökningsdomare, hvilka bestämde om häktning, så att det icke låge i icke rättslärdes händer att göra detta. Men ännu är det icke åstadkommet, och jag fruktar högeligen, att blicken till och med hos representationen icke är så öppen för dessa förhållanden, att det kan åstadkommas. Men då är det af vigt, att i lagen står såsom regel, att en häktningsåtgärd skall af domstol prövas så fort som möjligt. Gå vi till utlandets lagar, så finna vi der mycket kortare tidsbestämmelser. I flera främmande länder skall häktad person inställas för domaren inom 24 timmar. Det är något annat än tio dagar.

Fästän den siste talaren anser saken så vigtig, att om han icke får rätt i denna punkt, han vill afslå hela förslaget, vågar jag dock tillstyrka Kammaren att antaga detsamma, sådant det af Kongl. Maj:t är formuleradt.

Herr Claëson: Med anledning af den siste talarens yttrande anser jag mig böra nämna, att det sista momentet i 18 § icke afhjelper de olägenheter, hvarom jag talat. Dessa förekomma nemligen i hvarje domsaga i riket, under det de förhållanden, som afsetts i detta moment, förefinnas endast i ytterst få domsagor i landet, ty absolut hinder att hålla ransakning inom tio dagar eger väl knappast rum utom lappmarkerna.

Dessutom vill jag å nyo framhålla det lyckliga förhållandet, hvilket, enligt mitt förmenande, är den viktigaste punkten i hela lagförslaget, nemligen att den häktade icke vidare skall, såsom den siste talaren yttrade, sitta häktad på grund af en kanske oerfaren länsmans åtgärd, utan på grund af Konungens Befallningshafvandes pröfning af häktningsåtgärden, och i det fallet sätter jag Konungens Befallningshafvandes kompetens lika högt som domarens. Det är visserligen sant, att, när vittnen höras på ed vid domstol, utredningen kan blifva grundligare, men det kvarstår dock, att, om en länsman häktar en person för brott, hvarför han icke bort häktas, Konungens Befallningshafvande skall lösgifva honom. Jag ber att få vidhålla mitt yrkande om bifall till min reservation.

Herr Bergström: Herr Grefve och Talman! I egenskap af Konungens Befallningshafvande, är jag den ärade talaren mycket tacksam för det förtroende, han huser för denna myndighet, i det

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)

han anser, att den pröfning, som Konungens Befallningshafvande anställer, är lika god som domarens. Men det är att märka, att den undersökning, som Konungens Befallningshafvande kan och bör anställa, i fråga, huru vida en häktning är laglig eller icke, näppeligen kan vara annat än formel, d. v. s. bestå uti att efterse i Strafflagen, med hvilket straff det angifna brottet är belagdt, och om detta straff är så stort, att häktning skall eller må följa derpå. Men så fort det gäller att pröfva, om det är grundad anledning till misstanke eller dylikt, då är Konungens Befallningshafvande verkligen icke i tillfälle att anställa någon djupare undersökning i detta hänseende, ty det fins icke tillgång till vederbörande måls-egare och vittnen eller dylikt. Det kan åklagaren hafva haft, som anställt undersökning på stället, och det får domaren vid första ransakningstillfället, men Konungens Befallningshafvande sitter i länsfängelset och håller ett förhör med den tilltalade och får jemföra hans uppgifter med åklagarens i bref till Konungens Befallningshafvande gjorda angifvelse, och dervid stannar det. Jag vågar således påstå, att Konungens Befallningshafvandes pröfning blir temligen formel och utan något materielt innehåll. Det är därför, som jag icke kan i Konungens Befallningshafvandes rätt och befogenhet att pröfva giltigheten af en häktningsåtgärd finna den garanti, som den ärade talaren vill finna deri, och vid sådant förhållande är det önskligt, att den tid, inom hvilken första ransakningen skall företagas, blir så kort som möjligt, på det att man må erkänna den häktades rätt att ofördröjligen blifva stald inför sin laglige domare. Man må säga om de särskilda förhållandena hvad som helst, så medgifver dock andra momentet i denna paragraf Konungen full frihet, makt och myndighet att för hvilken ort å landet som helst förlänga den tid, inom hvilken första ransakningen skall företagas, så att, om Konungen finner lämpligt, denna tid kan sättas till 15, högst 21 dagar, allt efter som utredningen kan gifva vid handen. Derigenom räddar man den stora princip, jag har uttalat.

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Sedan öfverläggningen angående förevarande § härmed slutats, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att i afseende å densamma yrkats, dels att den skulle godkännas, dels ock, af Herr *Claëson*, att paragrafen skulle godkännas med den ändring, att ordet »tio» utbyttes mot ordet *femton*.

Härefter gjorde Herr Grefven och Talmannen propositioner enligt dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på paragrafens godkännande utan förändring vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Claëson* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som godkänner 18 § i 3 kapitlet af Lag-Utskottets förslag till lag angående vissa delar af rättegången i brottmål, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes paragrafen med den ändring, att ordet »tio» utbytes mot ordet *femton*.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 25;

Nej — 19.

19—36 §§.

Godkändes.

Ingressen och rubriken.

Herr Lindahl: Med hänvisning till hvad jag i öfrigt under diskussionen anført, och då under öfverläggningen blifvit tydligen framhållet, att krigslagarnes stadganden, ehuru stridande mot hvad denna författning innehåller, icke anses upphädda, utan blott sådana delar af krigslagarne, som kunna ställas i öfverensstämmelse med hvad denna lag innehåller, skola anses undergå någon förändring, hemställer jag, om icke denna ingress torde kunna på något sätt så ändras, att deraf blefve tydligt, att icke allt hvad krigslagarne innehålla mot denna lag stridande kan anses upphäfdt. Då jag emellertid nu icke tilltror mig att specielt här kunna angifva, huru ingressen i sådant syfte skulle ändras, hemställer jag, att Kammarerna måtte medgifva, att ingressen återremitteras, på det Utskottet må taga den i förnyadt öfvervägande och söka förändra densamma, så att det blir tydligt, att icke allt hvad krigslagarne innehålla stridande mot denna lag genom densamma upphäfves.

Herr Bergström: Herr Grefve och Talman! Jag tillåter mig att motsätta mig det förslag om återremiss af ingressen, som af den siste talaren blifvit väckt. Enligt mitt förmenande har han satt krigslagarne i alltför nära förbindelse med detta lagförslag och fäst allt för stor vikt vid denna tillskapade förbindelse. Jag tilltror honom i fullaste måtto förmågan att vid jämförelse mellan krigslagarne och detta lagförslag urskilja hvad som är gällande af krigslagarne och hvad som är upphäfdt. Jag tilltror till

*Lagförslag
angående
vissa delar af
rättegången i
brottmål.
(Forts.)*

och med hvarje annan auditör en sådan urskilning. Saken är sannerligen icke svår. Jag kan icke medgifva, att vi vid granskning af hvarje lagförslag rörande den tillämnade nya rättegångsordningen i brottmål skola gå igenom krigslagarne. Det vore att lägga en olidlig börda å lagstiftaren. Jag påpekar denna konsekvens af ett bifall till den ärade talarens yrkande om återremiss. För min del yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på godkännande af den föreslagna ingressen och rubriken och sedan derpå, att dessa delar af lagförslaget skulle till Utskottet återförvisas; och förklarades den förra propositionen, som förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Utskottets i afseende å förevarande punkt gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom Kammarens förut fattade, här ofvan antecknade beslut.

2 punkten.

Godkändes.

Härefter justerades ett protokollsutdrag angående detta ärende.

På framställning af Herr Grefven och Talmannen beslöts, att de utskottsbetänkanden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 10,¹² e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.